DOI: 10.5281/zenodo.7744404

SOSYAL, BEŞERİ VE İDARİ BİLİMLER ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR - 2



EDİTÖR
Prof. Dr. Dursun KÖSE

Platanus Publishing®

SOSYAL, BEŞERİ VE İDARİ BİLİMLER ALANINDA ULUSLARARARASI ARAŞTIRMALAR 2

EDİTÖR

Prof. Dr. Dursun KÖSE

İmtiyaz Sahibi
Platanus Publishing®

Editör
Prof. Dr. Dursun KÖSE

Kapak & Mizanpaj & Sosyal Medya

Platanus Yayın Grubu

Birinci Basım
Mart, 2023

Yayımcı Sertifika No
45813

Matbaa Sertifika No
47381

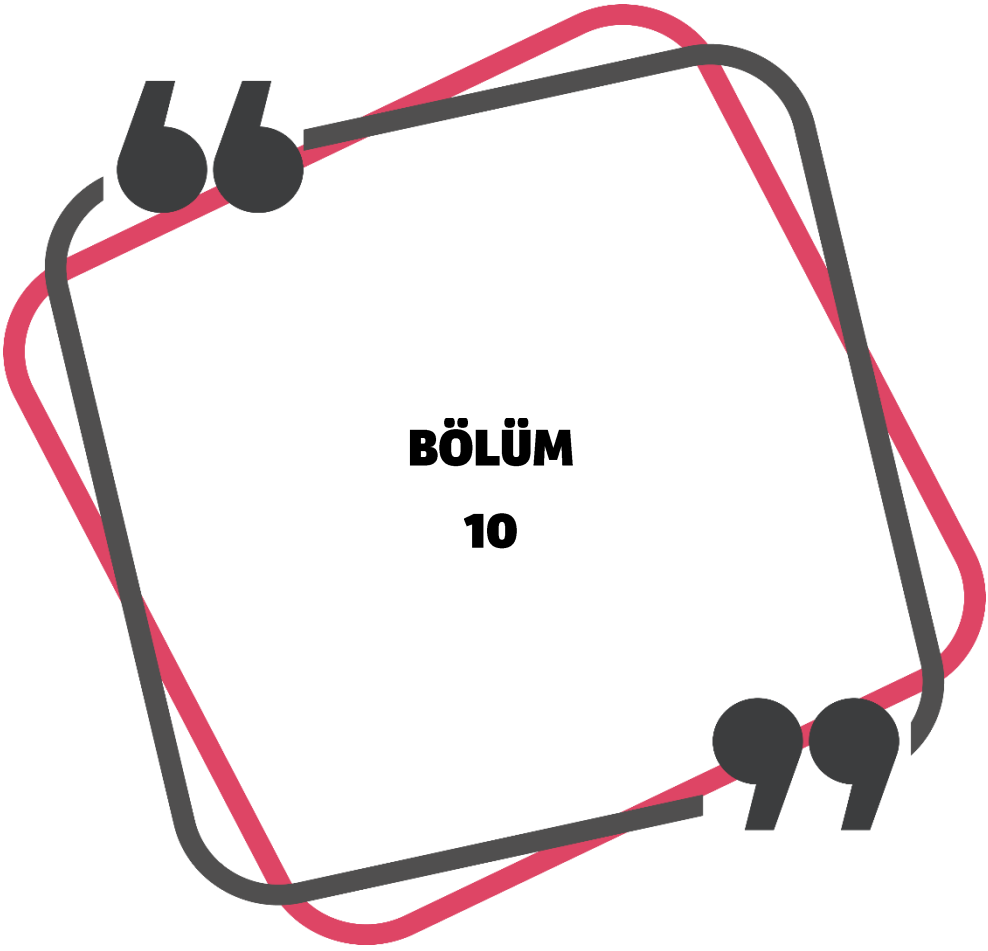
ISBN
978-625-6971-44-8

© copyright
Bu kitabın yayım hakkı Platanus Publishing'e aittir.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin
alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Platanus Publishing®
Adres: Natoyolu Cad. Fahri Korutürk Mah. 157/B,
06480, Mamak, Ankara, Türkiye.
Telefon: +90 312 390 1 118
web: www.platanuskitap.com
e-mail: platanuskitap@gmail.com



PLATANUS PUBLISHING®


BÖLÜM
10

ISBN: 978-625-6971-44-8

KAYSERİ TURİZMİ ÜZERİNE HAZIRLANMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERE YÖNELİK BİBLİYOMETRİK BİR İNCELEME

Dr. Öğr. Üyesi Nihat ÇEŞMECİ
Erciyes Üniversitesi
Turizm Fakültesi
Turizm Rehberliği Bölümü
ORCID NO: 0000-0003-0736-4133

Yüksek Lisans Öğrencisi Fadime ERTAN
Erciyes Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
ORCID NO: 0000-0001-7444-4251

Giriş

Kayseri ili, Türkiye'nin önemli sanayi ve ticaret merkezlerinden biri olmasının yanı sıra, günümüzde doğası, tarihi, kültürü ve gastronomik değerleriyle turistlerin de ilgisini çekerek ön plana çıkmaktadır. Daha M.Ö. İki binli yılların başlarında, Kayseri yakınında kurulmuş olan tarihi Kültepe yerleşimi, dönemin uluslararası bir ticaret merkezi konumuna gelerek, Anadolu'yu Mezopotamya'ya bağlamıştır. Roma döneminde ise, bölgenin en büyük şehirlerinden biri haline gelen Kayseri, Roma İmparatorluğu'nun Kapadokya Eyaleti başkentliğini yapmıştır. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde bütün bu kültürel birikime bir de eğitim, bilim ve kültür merkezi olma özelliği eklemiştir. Günümüzde bu zengin kültürel ve tarihi mirasın, Erciyes Dağı, Sultan Sazlığı, Kapuzbaşı şelaleleri ve daha birçok doğal çekicilikle çevrelenmiş olması, ilin turistik çekiciliğini arttıran değerli bir bileşim olarak görülmektedir.

Son 20 yıl içerisinde Kayseri ili turizminin geliştirilmesine yönelik çabalar artmıştır. 2000'lerden itibaren "Erciyes Master Planı" ile kayak merkezinin genişletilerek yenilenmesi (Cıngı, 2021), 2012 yılında başlatılan "Kayseri Kültür Yolu" projesi (Benli vd., 2012), gastronomi ve sağlık turizmi alanında gerçekleştirilen çalıştaylar gibi çok sayıda faliyet, ilin turizm alanında da önemli bir yol kat ettiğinin göstergeleridir. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2022) verilerine göre,

2009 yılında, Kayseri ilinde 12 turizm işletme belgeli tesiste 799 oda ve 1625 yatak bulunurken, 2017 yılı verilerine göre 23 turizm işletme belgeli tesiste 1859 oda ve 3760 yatak kapasitesine erişilmiştir. Bütün bu gelişmelere rağmen, günümüzde bir destinasyon olarak Kayseri ili, hala pek çok açıdan Kapadokya destinasyonunun gölgesinde kalmakta (Çeşmeci, 2022) ve iki destinasyonun gücü birleştirilerek ve entegrasyonu sağlanarak, Kayseri'nin mevcut potansiyeli yeterince kullanılamamaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, Kayseri turizmine yönelik hazırlanmış lisansüstü tezlerin ele alınarak, bibliyometrik açıdan incelenmesidir. Bu inceleme sonucunda konuya yönelik elde edilecek bulgular ışığında, Kayseri turizmi için akademik ilgi odağı olmuş konuların tespit edilmesi söz konusu olacağı gibi, ihmal edilmiş ve araştırılmaya muhtaç konuların hangileri olduğu ile ilgili de ipuçlarının elde edilebileceği umulmaktadır. Araştırmada öncelikle Kayseri turizmi ve bibliyometrik araştırmalara yönelik kavramsal bir çerçeve ve kısa bir literatür taramasına yer verildikten sonra, araştırma yöntemi ve veri toplama tekniği ile ilgili bilgi verilecektir. Sonrasında, yapılan araştırmanın bulgularına ve bu bulgulardan hareketle araştırma sonuçları ve önerilere yer verilecektir.

Kayseri Turizmi ile İlgili Literatür

Kayseri ilinin turizmine yönelik araştırmalara bakıldığında, ilin kültürel, tarihi zenginlikleri ve doğal çekiciliklerinin farklı turizm türleri kapsamında nasıl değerlendirilebileceği ile ilgili araştırmaların ön planda olduğu görülmektedir. Bu araştırmalar il veya ilçe bazında olabildiği gibi, çekicilik bazında da sıklıkla yapıldığı görülmektedir. Örneğin Güllü (2018a), Develi ilçesinin turizm potansiyelini belirlemek için SWOT analizinden faydalanmıştır. Benzer bir şekilde Acar (2019) da Pınarbaşı destinasyonunun pazar potansiyelini SWOT analizi kullanarak değerlendirmiştir. Pınarbaşı ilçesinin turistik çekiciliklerini turizm coğrafyası açısından ele alarak, değerlendiren bir diğer araştırma da Öcal (2020) tarafından gerçekleştirilmiştir. Özbudak ve Önal (2019), Mimar Sinan'ın doğduğu yer olarak bilinen Ağırnas kasabasını bir kültür destinasyonu olarak ele alarak incelemişlerdir. Akkaş ve Güngör (2022) ise Kayseri ve Ağırnas kasabası arasında uzanan Koramaz Vadisi'nin kültür turizmi açısından değerlendirilmesi konusunu ele almışladır. Yöntem olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılan araştırmada, Koramaz Vadisi'nin kültür turizmi kapsamında yüksek bir potansiyele sahip olduğu belirlenmiştir.

ISBN: 978-625-6971-44-8

Özer (2021a), ekoturizmin dalı olan ornitoturizm (kuş gözlemciliği turizmi) kapsamında, Kayseri yakınlarında bulunan Hürmetçi Sazlığı'nın potansiyelini değerlendirmiş ve diğer bir çalışmasında ise, Hürmetçi Sazlığı civarında üretilen manda kaymağı, yoğurdu, tereyağı, kreması, peyniri, manda süt reçeli, manda kavurması, sucuğu ve pastırması gibi ürünlerin coğrafi işaretli ürün potansiyeli taşıdığını belirterek, bunların gastronomi turizmi açısından nasıl değerlendirilebileceğini tartışmıştır (Özer, 2021b). Özer (2021c) ayrıca, Kayseri'nin "UNESCO Gastronomi Kenti" olabilirliğine ve paydaşların (yerel yönetimler, kamu kurumları, akademi, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcilerinin) gastronomi turizmine dair görüşlerini mülakat tekniği kullanarak tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, tüm paydaşların Kayseri'nin gastronomi kenti olmasını destekledikleri, istekli oldukları ve bu ağa katılmanın öneminin bilincinde oldukları belirlenmiştir. Benzer bir şekilde Deniz ve Atışman (2017) da Kayseri ilindeki gastronomi turizmine yönelik bir SWOT analizi gerçekleştirmişler ve analiz sonuçlarına dayalı olarak ilin bir gastronomi turizmi merkezi olabilmesi için bazı öneriler sunmuşlardır.

Son yıllarda sağlık turizmi konusunda da çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Örneğin Bayram ve Akkülah (2020), Kayseri Anadolu Sağlık Turizmi Derneği için, Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın da destekleriyle, bir rapor hazırlamışlardır. Kayseri'nin sağlık turizminin mevcut durumunu ve geliştirilmesine yönelik eylem planını içeren raporda, birincil hedef pazar ülkeler arasında Almanya, Hollanda, Belçika, Avusturya ve Irak'ı; ikincil hedef pazar ülkeler arasında ise Bahreyn, Fransa, Azerbaycan, Polonya, Rusya, Ukrayna ve Belarus gibi ülkeleri önerilmiştir. Bir diğer araştırmada ise, Aydın (2022), Kayseri'de bulunan 17 sağlık turizmi yetki belgeli sağlık kuruluşunun web sitesini farklı kriterlere göre incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, incelenen sağlık kuruluşu web sitelerinin hiçbir kriter açısından maksimum puana ulaşamadığını, ancak "iletişim ve ulaşımla ilgili bilgiler" kriterinde en yüksek puanı aldıkları, "haber ve istatistiki bilgiler" kriterinde ise en düşük puanı aldıkları belirlenmiştir. Benzer bir biçimde Güllü (2018b), Kayseri'deki belediyelerin web sitelerinin bir destinasyon tanıtım aracı olarak kullanımını ve belediyelerin bu konudaki etkinliğini belirlemek amacıyla, Kayseri ilinde bulunan 15 belediyenin web sayfasını içerik analizine tabi tutmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, belediyelerin web sitelerinde "Temel destinasyon bilgilerine" yeterli düzeyde yer verildiği, ancak destinasyondaki etkinliklerle ilgili bilgiler ve yapılacak faaliyetlerle ilgili öneriler konusunda web sitelerinin yetersiz kaldığı belirlenmiştir.

Evren ve Kozak (2018), aralarında Erciyes'in de bulunduğu Türkiye'nin 8 kış turizmi destinasyonunun rekabetçi konumlandırma açısından değerlendirmişlerdir. Mevcut ve potansiyel ziyaretçilere anket uygulayarak ve sektör temsilcileriyle görüşmeler gerçekleştirerek veri toplanan araştırma sonuçlarına göre, ziyaretçi algılarına dayalı olarak Erciyes destinasyonu uygun fiyat politikası ve kalabalık olmayan pistleri ve telesiyejleri ile konumlandırılmalıdır. Şanlıoğlu ve Erdem (2017), yerel halkın turizm faaliyetlerini nasıl algıladığını tespit etmek için Kayseri şehir merkezinde 600 kişiden anket ile veri toplamışlardır. Verilerin analizi sonrasında elde edilen bulgulara göre, kadın katılımcıların erkeklere oranla daha olumsuz bir algıya sahip olduğu, ancak genel olarak Kayseri'de halkın turizm sektörünün gelişmesine olumlu yaklaşarak desteklediği ve katılımcıların eğitim düzeyi yükseldikçe, turizm sektörüne verilen desteğin de arttığı tespit edilmiştir. Benzer, ancak daha kapsamlı bir araştırmada Karamustafa, Ülker ve Çalhan (2022), turizm yönünden farklı gelişmişlik seviyelerine sahip olan Antalya, Nevşehir ve Kayseri'de yerel halkın turizmi nasıl algıladığını ele alarak karşılaştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, Antalya ve Nevşehir sakinleri yaşadıkları şehri turistik bir yer olarak algılarken, Kayserili katılımcılar şehri turistik olmayan bir yer olarak görmektedir. Bunun yanı sıra, en olgun turistik destinasyon olan Antalya'da katılımcılar turizm konusunda en olumsuz algıya sahipken, bu konuda Kayserili katılımcıların onları izlediği belirlenmiştir. Kayseri'de yaşayan katılımcıların turizm konusunda olumsuz bir algıya sahip olma eğiliminde olması, şehrin ticaret ve sanayide gelişmiş olmasına ve insanların ekonomik açıdan turizme daha az bağımlı olmasına bağlanmıştır.

Bibliyometri ve Turizmde Lisansüstü Tezlere Yönelik Bibliyometrik Araştırmalar

Bibliyometri, "bir konunun veya disiplinin literatürünün nicel tasviri ve analizi" (Nicholas ve Ritchie, 1978: 9) olarak tanımlanabilir. Bu tasvir, konuya yönelik literatürü daha iyi anlamak ve daha bütünsel bakış açısına sahip olarak, literatürün niteliklerine hâkim olmak için yapılmaktadır (Nicholas ve Ritchie, 1978; Broadus, 1987). Bibliyometrik araştırmalarla yayın veya belgelerin belirli özellikleri analiz edilerek, bilimsel iletişime ilişkin çeşitli bulgular elde edilmektedir (Al ve Çoştur, 2007). Nicholas ve Ritchie (1978), bibliyometrik araştırmaların iki temel grupta ele alınabileceğini belirtmektedirler. Bunlardan birincisi açıklayıcı (descriptive) bibliyometrik araştırmalar, ele alınan literatürün veya belgelerin bazı özelliklerini ortaya çıkaran araştırmalar iken, ikinci grup ise, bu özel-

lik ya da unsurlar arasındaki ilişkileri inceleyen davranışsal bibliyometrik araştırmalar olarak adlandırılan araştırmalardır (atıfları tespite yönelik araştırmalar olarak da bilinir).

Son yıllarda turizm araştırmaları arasında da sıklıkla görülen bibliyometrik araştırmalar, belirli tarihler arasında, belirli parametreler bakımından bir konudaki literatürün toplu bir fotoğrafı niteliğindedir. Temizkan, Çiçek ve Özdemir'in (2015) de belirttiği gibi, turizmin farklı alt alan veya konu başlıklarında gerçekleştirilen bibliyometri çalışmaları, gerçekleştirildikleri alan veya konuya yönelik okuyucuya çok daha bütünsel bir bakış açısı kazandırarak, alana katkıda bulunabilmektedir. Lisansüstü turizm tezleriyle ilgili gerçekleştirilen bibliyometrik araştırmaların da çok yaygın olarak görüldüğü günümüzde, analizlerde kullanılan parametrelerin de giderek arttığı gözlemlenebilmektedir (Temizkan vd., 2015; Tayfun vd., 2018).

Türkiye'de turizm alanında lisansüstü tezlere yönelik gerçekleştirilmiş ilk bibliyometrik araştırma, Kozak (2001) tarafından kaleme alınmıştır. Turizm pazarlaması literatürünün gelişim sürecini 1972-1999 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerinden inceleyen araştırmacı, tezlerin çoğunlukla yüksek lisans düzeyinde, İstanbul ve Gazi Üniversiteleri bünyesinde, 1986 yılı sonrasında ve çoğunlukla konaklama alt sektörü örnekleminde hazırlandıklarını belirlemiştir. Güçlü Nergiz (2014) ise, Türkiye'de 1990-2013 yılları arasında turizm alanında hazırlanan 1565 yüksek lisans ve 783 doktora tezini ele alarak incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, en fazla yüksek lisans tezinin Gazi Üniversitesi'nde, doktora tezinin ise Dokuz Eylül Üniversitesi'nde, en fazla sayıda tezin ise 2010-2013 yılları arasında hazırlandığı saptanmıştır. Büyükşalvarcı ve Keleş (2019) de turizm alanında 1982-2019 yılları arasında yazılan 201 yüksek lisans ve 51 doktora tezini incelemişlerdir. Belirtilen yıllar arasında alanda en fazla tezin 2018 yılında yayımlandığı ve tezlerde en yaygın konunun sürdürülebilirlik konusu olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitten iki yıl öncesinde olsa da sürdürülebilir turizm konulu 41 yüksek lisans ve 21 doktora tezinin bibliyometrik profilini inceleyen Demirbulat ve Dinç (2017) konuya yönelik en fazla tezin İstanbul Üniversitesi'nde hazırlandığını belirlemişlerdir. Tayfun vd., (2018) turizm alanındaki yiyecek ve içecek ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini ele alırken, Aylan ve Başoda (2020) ve Yıldırım (2021) spor turizmi alanındaki, Arıkan Saltık (2020); Örnek ve Karamustafa (2020) ile Zengin ve Atasoy (2020) ise turist rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik profilini incelemişlerdir. Yılmaz vd. (2017), ise turizm alanındaki bibliyometrik araştırmaların bibliyometrik özelliklerini incelemişlerdir.

Görüldüğü üzere, son yıllarda yapılmış olan bibliyometrik çalışmalara bakıldığında, turizm alanındaki farklı konu ve turizmin farklı alt alanlara yönelik ilgi oldukça büyüktür. Ancak, destinasyon bazında yapılmış bibliyometrik araştırma sayısının sınırlı olduğu söylenebilir. Yapılan literatür taraması sonucunda sadece birkaç örneğe rastlanabilmiştir. Çelikkaya (2018), alan ve konu ayrımı gözetmeksizin, Isparta üzerine 1985-2017 yılları arasında yazılmış olan lisansüstü tezleri incelemiştir. Araştırma sonucunda, Isparta iline yönelik yazılan tezlerin sosyal bilimlerle kıyasla fen bilimleri alanında daha fazla olduğu ve tezlerin 2016 yılında yoğunlaştığı belirlenmiştir. Adabalı (2021) çalışmasında, 2016-2020 yılları arasında turizm alanında iller bazındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik incelemesini yapmıştır. 90 yüksek lisans ve 7 doktora tezinin incelendiği araştırmada, tezlerin 40 farklı ili kapsadığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, tezlerde en fazla uygulama konusu olan iller sırasıyla Antalya, İstanbul, İzmir ve Muğla olurken, Kayseri'nin ise iki tezde (%2,06) araştırma alanı olarak seçildiği tespit edilmiştir. Kavuk vd., (2022) Amasya'nın kültür turizmiyle ilgili yapılmış akademik yayınlarını sekiz ayrı parametre altında incelemişlerdir. 2014-2021 yılları arasında konuyla ilgili yazılmış 5 makale ve 1 bildiri tespit edilmiştir. Bu araştırmaların yöntemi, veri toplama araçları, amaç ve sonuçlarına da yer verilen çalışmada, en fazla yayının 2012 yılında yapıldığı belirlenmiştir.

Literatür taraması neticesinde tespit edilebilen az sayıdaki bu araştırmalardan da hareketle, turizm alanında Türkiye'de destinasyona dayalı bibliyometrik araştırmalara ihtiyaç duyulduğu ifade edilebilir. Destinasyon bazında yapılacak turizmle ilgili bibliyometrik araştırmaların, o destinasyon hakkındaki literatürün daha iyi tanınmasına ve hangi konularda araştırma ihtiyacı bulunduğunun tespitine de katkı sağlayabilecektir. Ayrıca, turizm alanı dışından, ancak turizm alanına katkı sunabilecek farklı alanlarda yapılmış araştırmaların böylece tespit edilmesi ve disiplinler arası araştırma trendlerinin de takibi söz konusu olabilecektir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın amacı, Kayseri turizmini konu alan yüksek lisans ve doktora tezlerini bibliyometrik özellikleri ile ele alarak incelemektir. Açıklayıcı bibliyometrik araştırma yöntemi kullanılan araştırmada, nitel araştırma tekniklerinden doküman analizi veya diğer bir ifadeyle belge incelemesi (Gürbüz ve Şahin, 2018: 430) tekniği kullanılmıştır. Araştırma amacından yola çıkarak, bu çalışmanın araştırma soruları aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?

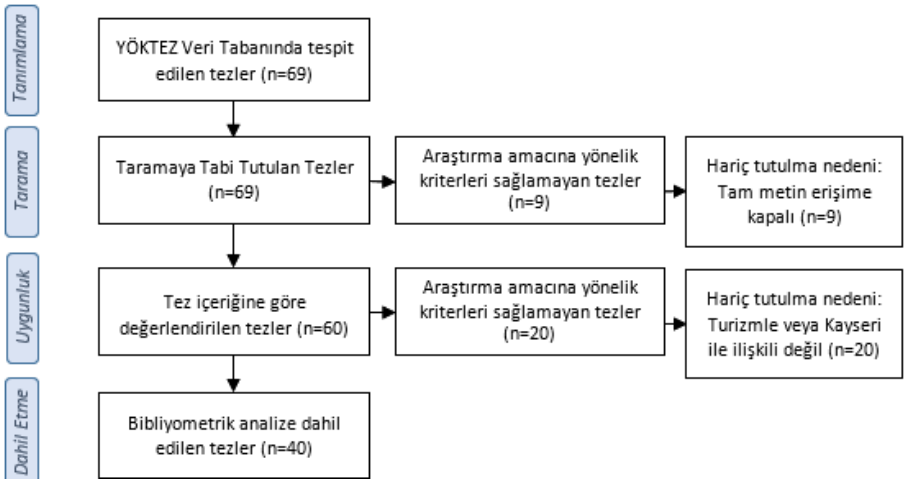
ISBN: 978-625-6971-44-8

- Tezlerin yayınlanma yıllarına göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?
- Tezlerde en sık tekrarlanan anahtar kelimeler hangileridir?
- Tezlerde en sık kullanılan araştırma deseni (nicel/nitel/karma) hangisidir?
- Tezlerde en sık kullanılan veri toplama yöntemleri hangileridir?
- Tezlerde en sık kullanılan analiz türleri hangileridir?

Araştırma amacını gerçekleştirmek ve araştırma sorularına cevap bulabilmek için, incelenecek tezlerin tespitinde PRISMA modeli kullanılmıştır. PRISMA modeli (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) sistematik literatür taramaları, derleme çalışmaları ve meta-analiz araştırmalarında (Moher vd., 2009) sıklıkla kullanılan bir süreç raporlama modelidir. Bu araştırmanın çalışma evrenini oluşturan tezlerin tespitinde izlenen süreç Şekil 1.'de yer almaktadır. Sürece yönelik ayrıntılar ise takip eden kısımda verilmiştir.

17-18 Aralık 2022'de Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) dizininde tarama gerçekleştirilmiştir. Tarama sürecinde öncelikle tez merkezinin web sitesindeki "Gelişmiş Tarama" seçeneği kullanılarak, "Kayseri" ve "turizm" anahtar kelimelerinin tezin herhangi bir bölümünde geçen bütün tezler tespit edilmiştir. Bu arama sonucunda 1992-2022 yılları arasında yazılmış olan 69 tez belirlenmiştir. Bu tezlerden 9'u tam metin erişim imkânının olmaması nedeniyle kapsam dışı bırakılmıştır. Tam metin erişilebilen 60 tez ise, incelenmek üzere teker teker indirilerek, araştırmacının bilgisayarına kaydedilmiştir.

Şekil 1. Bibliyometrik İncelemeye Tabi Tutulacak Tezlerin Belirlenme Süreci



Kaynak: Moher vd. (2009)'nin PRISMA modeli örnek alınarak, yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

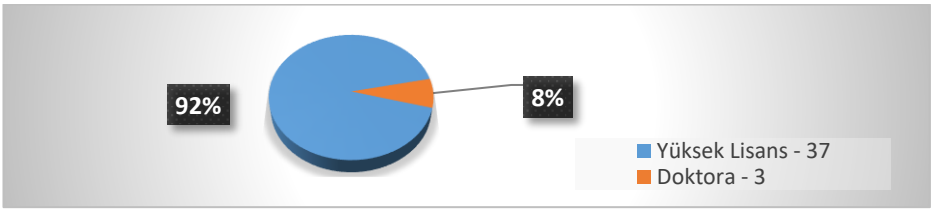
Sonrasında, araştırma amacı ve kapsamıyla ilişkisi çok az olan veya alakasız tezler turizm alanında akademisyen olan 2 farklı uzman tarafından değerlendirilerek tespit edilmiş ve bu şekilde 20 tez daha elenmiştir. Böylece, araştırmanın çalışma evrenini oluşturan 40 tez belirlenmiştir. Kayseri turizmiyle doğrudan ilişkili olan bu 40 tez, bibliyometrik incelemeye tâbi tutulmuştur. Tezler öncelikle araştırma soruları paralelinde belirlenmiş olan parametrelere göre tasnif edilmiştir. Araştırma sorularından yola çıkılarak, tezin yazarı, yılı, türü, üniversitesi, ana bilim dalı, konusu, araştırma yöntemi, veri toplama araçları, analiz teknikleri ve anahtar kelimeleri kapsayan bir kayıt formu oluşturulmuş ve her bir teze yönelik bu parametreler kaydedilmiştir. Son olarak ise elde edilen bu veriler tanımlayıcı istatistik teknikleri kullanılarak analiz edilmiş ve bulgular kaydedilmiştir.

ISBN: 978-625-6971-44-8

Araştırmanın Bulguları

Elde edilen verilere göre, Kayseri ilinin turizmine yönelik veya ilin turizmini ilgilendiren toplamda 40 teze ulaşılmış ve incelemeye alınmıştır. Bu 40 tezden 37'sinin yüksek lisans (%92) ve 3'ünün doktora tezi (%8) olduğu belirlenmiştir (Grafik 1.). İncelenen tezlerin tam listesi ve künyeleri Ek 1'de yer almaktadır.

Grafik 1. Kayseri Turizmi ile İlgili İncelenen Tezlerin Türüne Göre Dağılımı



Kaynak: Ulusal Tez Merkezi verilerine dayanarak, yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Her ne kadar Kayseri turizmi ile ilgili tespit edilmiş olan tezler arasında en eskisi 1992 yılında yazılmış olsa da ne yazık ki bu teze tam metin olarak erişilememiştir. Bu nedenle araştırmaya dahil edilen tezler arasında ilkinin 1994 yılında yazılmış bir yüksek lisans tezi olduğu ifade edilebilir. Grafik 2'de de görüleceği üzere, tezlerin neredeyse tamamının 2000'li yıllardan sonra hazırlandığı ve özellikle 2010 yılından itibaren Kayseri turizmi konusuna ilginin arttığı ifade edilebilir. En fazla lisansüstü tezinin yayınlandığı yılın ise, belirlenen tezlerin %23'ünü teşkil eden ve 1 doktora ile 8 yüksek lisans tezinin hazırlandığı 2019 yılı olduğu belirlenmiştir.

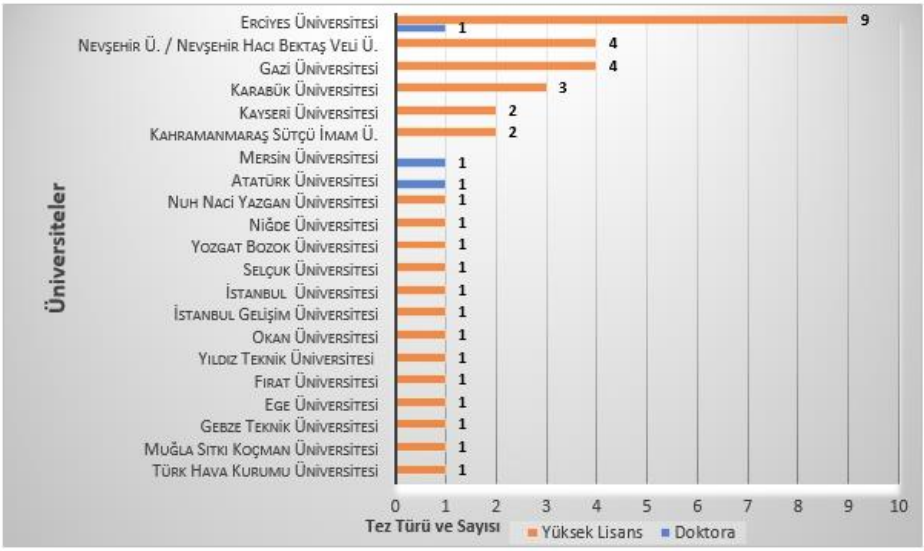
Grafik 2. Kayseri Turizmi ile İlgili Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı



	1994	2003	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Yüksek Lisans	1	1	1	2	1	1		4	2	1	5	8	3	3	4
Doktora							1		1			1			

Kaynak: Ulusal Tez Merkezi verilerine dayanarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Grafik 3. Kayseri Turizmi ile İlgili Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı



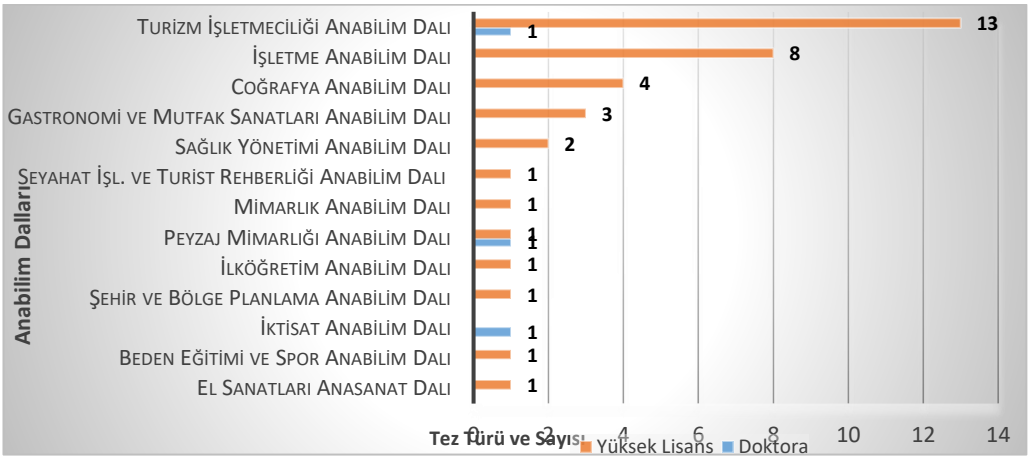
Kaynak: Ulusal Tez Merkezi verilerine dayanarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

İncelenen tezlerin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında (Grafik 3), Kayseri turizmine yönelik en fazla lisansüstü tezin Erciyes Üniversitesi'nde hazırlandığı görülmektedir. İncelenen tezlerin %25'inin bu üniversitede hazırlandığı, ancak Nevşehir Hacı Bektaş Veli (%10), Gazi (%10) ve Karabük (%7,5) üniversitelerinde hazırlanan tezlerin sayısının da oldukça fazla olduğu ifade edilebilir. Genel olarak bakıldığında, tezlerin büyük bir bölümünün Kayseri'de yer alan veya Kayseri'ye fiziksel olarak yakın Nevşehir, Kahramanmaraş, Niğde ve Yozgat gibi illerde ve İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde bulunan üniversitelerde hazırlandığı ifade edilebilir.

Tezlerin anabilim dallarına göre dağılımına bakıldığında (Grafik 4), %35'inin "Turizm İşletmeciliği" anabilim dalında hazırlandığı ancak "İşletme" (%20), "Coğrafya" (%10) ve "Gastronomi ve Mutfak Sanatları" (%7.5) ve hatta "Sağlık Yönetimi" (%5) anabilim dallarında da Kayseri turizmini ilgilendiren oldukça fazla tezin hazırlandığı görülmektedir.

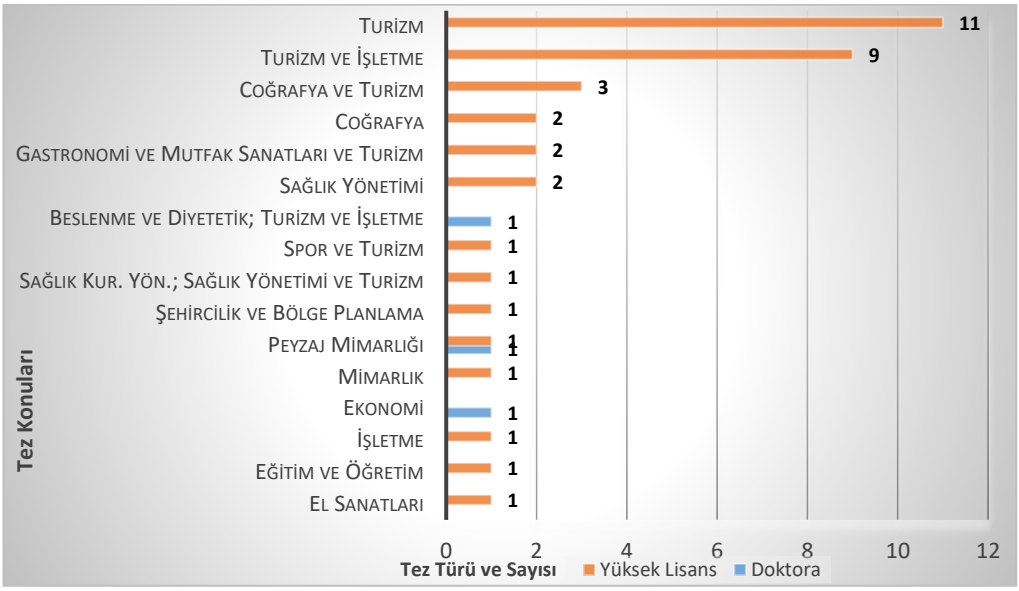
ISBN: 978-625-6971-44-8

Grafik 4. Kayseri Turizmi ile İlgili Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı



Kaynak: Ulusal Tez Merkezi verilerine dayanarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Grafik 5. Kayseri Turizmi ile İlgili Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

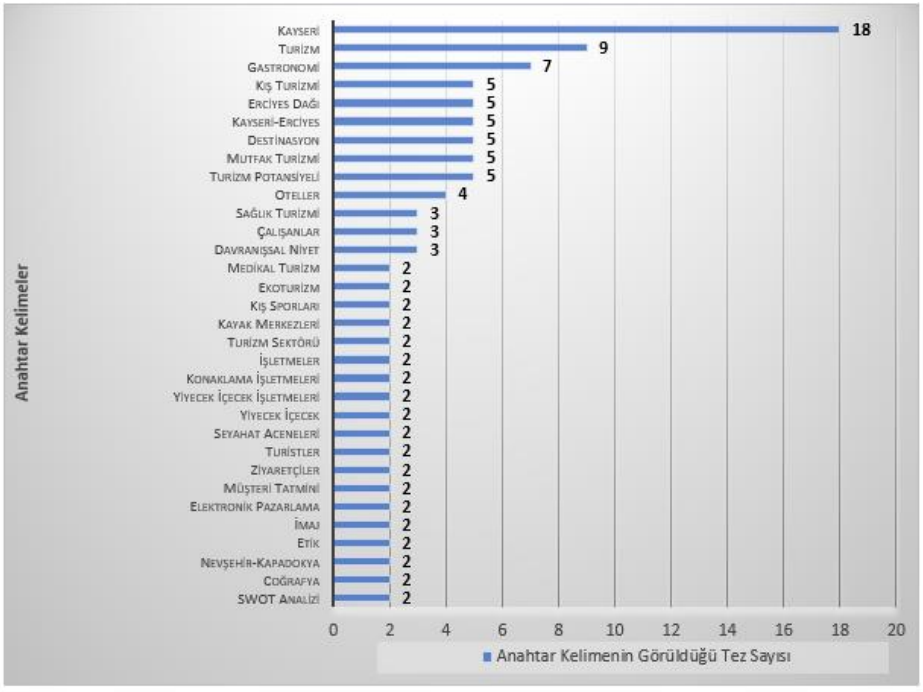


Kaynak: Ulusal Tez Merkezi verilerine dayanarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur

YÖKTEZ veri tabanında, tezlerin temel sınıflandırma ölçütlerinden biri olan "konu" ölçütü, tez içeriği ve kapsamının temel göstergesi olarak kabul edilebilir. Grafik 5'te de görüldüğü üzere, ele alınan tezlerin yarısının temel konusunun ya sadece "turizm" (%27,5) ya da "turizm ve işletme" (%22,5) olarak belirtildiği görülmektedir. Bununla birlikte, tezlerde turizm konusuyla sıklıkla ilişkilendirilmiş konuların "coğrafya" (%5) + ["coğrafya ve turizm" (%7,5)], "gastronomi ve

mutfak sanatları" (%5), "beslenme ve diyetetik" (%2,5), "spor" (%2,5) ve "sağlık yönetimi" (%2,5) gibi konular olduğu görülmektedir. Bazı tezlerde her ne kadar konu kısmına "turizm" konusu eklenmemiş olsa da bu tezlerin anahtar kelimelerinden turizmle oldukça fazla ilişkili oldukları tespit edilebilmektedir.

Grafik 6. Kayseri Turizmi ile İlgili Tezlerde En Sık Kullanılan Anahtar Kelimeler ve Kullanılma Sıklıkları



Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Grafik 6'da incelenen tezlerde en sık kullanılan anahtar kelimeler verilmiştir. Çalışma evrenini teşkil eden 40 tezde toplam 242 anahtar kelime tespit edilmiştir. Bu rakam, bir teze düşen ortalama 5,76 anahtar kelime olduğunu göstermektedir. Bir tezde en az 2 anahtar kelime bulunduğu ve bu sayının bazı tezlerde 10'a kadar çıkabildiği, ancak çoğunlukla 5-6 arasında olduğu ifade edilebilir. Grafikte de görüldüğü gibi, "Kayseri" ve "turizm" anahtar kelimeleri tezlerde en sık tekrarlanan kelimeler olarak karşımıza çıkmaktadır. "Kayseri" anahtar kelimesi tezlerin %45'inde, "turizm" ise tezlerin % 22,5'inde görülmektedir. Bu kelimelerin yanı sıra, "gastronomi" (%17,5), "kış turizmi" (%12,5), "Erciyes dağı" (%12,5), "Kayseri-Erciyes" (%12,5) "destinasyon" (%12,5), "mutfak turizmi" (%12,5),

"turizm potansiyeli (%12,5), "oteller" (%10), "sağlık turizmi" (%7,5), "çalışanlar" (%7,5) ve "davranışsal niyet" (%7,5) gibi anahtar kelimeler de tezlerde sıklıkla olarak görülmektedir.

Tezlerde tespit edilen toplam 242 anahtar kelimenin 127'si (%52,5) eşsiz, yani sadece bir defa ve bir tezde görülen anahtar kelimelerdir. Bu kelimeler alanlarına göre sınıflandırılmış ve alanlara göre anahtar kelimelerin dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Tezlerde Birer Kez Kullanılan Anahtar Kelimelerin Alanlara Göre Dağılımı

Alan	Anahtar Kelimeler	Sayı	%
Yönetim ve Organizasyon	Kişilik Özellikleri, İnsan İlişkileri, Örgütsel Bağlılık, İş Doyumu, Motivasyon, Ahlaki Davranış, Ahlaki Değerler, Psikolojik Sermaye, Duygu, Duygudurum, Duygusal Emek, Algı, Tükenmişlik, İşten Ayrılma, İşten Ayrılma Niyeti, İtibar, Kurumsal İtibar, Sorumluluk, Kurumsal Sorumluluk, Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Sosyal Sorumluluk, Gönüllü Kuruluşlar.	22	17,3
Turizm	Türk Turizmi, Turizm Türleri, Seyahat, Seyahat İşletmeleri, Deneyimsel Turizm, Etnik Turizm, Alternatif Turizm, İnanç Turizmi, Dini Turizm, Pasif Ekoturizm, Kongre Turizmi, Kongreler, Agro Turizm, Sağlık Turizmi Potansiyeli, Turizm Gelirleri, Turizm Talebi, Turizm Coğrafyası.	17	13,4
Pazarlama ve Turizm Pazarlaması	Pazarlama, Turizm Pazarlaması, Müşteriler, Tüketiciler, Perakendeciler, Kent Pazarlaması, Markalaşma, Şehir Markası Yaratma, Tescilli Marka, Algılanan Değer, Algılanan Kalite, Turist Tatmini, Müşteri Beklentisi, Tüketici Davranışı.	14	11
Ekonomi	Planlama, Porter Modeli, Rekabet Analizi, Sektörel Analiz, İstihdam, İşsizlik, Kalkınma, Bölgesel Kalkınma, Ekonomik Kalkınma, Hizmet Sektörü, Yerel Girişimler, Yerel Üretim.	12	9,5
Gastronomi ve mutfak sanatları	Restoranlar, Yöresel Mutfak, Yöresel Ürün, Yöreselik, Yerellik, Mutfak, Lezzetli Yemek, Yemek Kültürü, Sağlıklı Beslenme, Yiyecek Satın Alma, Coğrafi İşaretler.	11	8,7
Yer Adları	Kayseri-Yeşilhisar, Kayseri-Yahyalı, Tekir Yaylası, Türkiye, Avusturya, Fransa, Kanada, Romanya, İsviçre.	9	7,1
Coğrafya	Beşerî Coğrafya, Ekonomik Coğrafya, Doğal Çevre, Doğal Kaynaklar, Doğal Peyzaj, İklim, Coğrafi Bilgi Sistemleri.	7	5,5
Eğitim	Beceri, Beceri Eğitimi, Eğitim, Eğitim Sorunları, Meslek Lisesi Öğrencileri, Otelcilik Okulu, Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri.	7	5,5

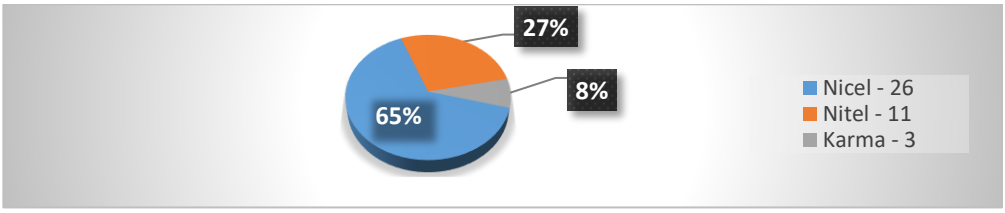
Rekreasyon ve Spor	Rekreasyon, Dağcılık, Kayak, Kayakçılar, Spor, Sporcular.	6	4,7
Araştırma yöntemleri	Ölçekler, Yapısal Eşitlik Modeli, Görsel Analiz, Görsel Kalite Analizi, Veri Tabanı.	5	3,9
Bilişim	Web Tabanlı Uygulamalar, Internet, Web Tabanlı, Internet Kullanımı, Elektronik Posta.	5	3,9
Diğer	Pandemiler, İkincil Konut, Konut, Tasarım, Kent Planlama, El Sanatları, El Örgüsü, Hırka, Kadın Giysileri, Yerli Halklar, Kutsal Yerler, Türbeler.	12	9,5
	Toplam	**127**	**100**

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Tablo 1'de de görüldüğü üzere, tezlerde birer kez kullanılmış olan anahtar kelimeler arasında turizm (%13,4) ve turizm işletmeciliği alanının alt dalları olan "yönetim ve organizasyon" (%17,3) ile "pazarlama" (%11) alanlarına özgü anahtar kelime oranları oldukça yüksektir. Bunların yanı sıra, "ekonomi" (%9,5) ile "gastronomi ve mutfak sanatları" (%8,7) alanlarından da anahtar kelime oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Anahtar kelime olarak kullanılan yer adları (%7,1), Kayseri ili içerisinde incelenmiş olan turizm potansiyeli yüksek olan ve turizm amaçlı değerlendirilebilecek yerleri işaret etmektedir. Ayrıca, bir tezde Erciyes kayak merkezinin yanı sıra, farklı ülkelerde kayak merkezlerine ve bunların kıyaslanmasına da yer verildiğinden dolayı, anahtar kelimeler arasında bu ülke isimlerine de yer verilmiştir.

Kayseri turizmine yönelik tezlerin araştırma desenlerine göre dağılımına bakıldığında, %65'inin nicel araştırma desenine sahip olduğu, %27'sinin nitel, %8'inin ise karma bir araştırma desenine sahip olduğu görülmektedir (Grafik 7).

Grafik 7. Tezlerin Araştırma Desenlerine Göre Dağılımı



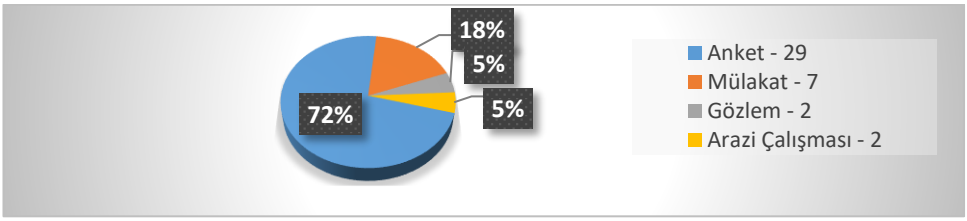
Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Grafik 8'de, tezlerin temel veri toplama yöntemine göre dağılımına yer verilmiştir. Grafikte de görüldüğü gibi, incelenen tezler arasında anketle veri toplananların oranı %72 iken, mülakatla veri toplanan tezlerin oranının %18 olduğu belirlenmiştir. Gözlem (%5) ve arazi çalışması (%5) yöntemleri ile veri toplanan tezlerin çoğunlukla coğrafya alanında hazırlandığı

ISBN: 978-625-6971-44-8

ve bunların incelenen tezler arasında düşük bir oranda kaldığı belirlenmiştir.

Grafik 8. Tezlerin Temel Veri Toplama Yöntemlerine Göre Dağılımı



Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Tablo2. Tezlerde Kullanılan Analiz Türleri ve Bunların Dağılımı

Analiz Türleri	Tez Sayısı	%
Korelasyon	16	40
Tanımlayıcı İstatistikler	13	32,5
Faktör Analizi	13	32,5
Anova	11	27,5
Regresyon	11	27,5
T testi	9	22,5
Doküman/İçerik Analizi	5	12,5
SWOT Analizi	5	12,5
Ki-kare	4	10
Manova	2	5
Görsel Kalite Analizi	2	5
Arazi Çalışması Sonuçları	2	5
Yapısal Eşitlik Modeli	1	2,5
Korunan Alanlarda Yönetim Etkinliğini İzleme Aracı (METT) Analizi	1	2,5

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur

Tezlerde kullanılan analiz türleri ve bunların dağılımı incelendiğinde (Tablo 2), en yaygın olarak Korelasyon Analizinin kullanıldığı ve değişkenler arasında ilişki belirlemeye yönelik bu analize, tezlerin %40'ında yer verildiği tespit edilmiştir. Tanımlayıcı istatistiklere (%32,5) ve Faktör Analizine (%32,5) de oldukça sık rastlanılan tezlerde, Anova (%27,5), Regresyon Analizi (%27,5) ve T-testi (%22,5) de sıklıkla kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan Doküman (İçerik) Analizi (%12,5) ile SWOT Analizinin (%12,5) de tezlerde yer aldığı ancak, nitel araştırma deseni kullanılan tez sayısının az olması nedeniyle, diğer analizlere göre bunların oranının düşük kaldığı ifade edilebilir. Coğrafya, mimarlık ve şehir planlama gibi alanlarda hazırlanmış olan tezlerde ise Görsel Kalite

Analizi (%5) ve Arazi Çalışması Sonuçları (%5) analizlerine yer verilmiştir. Coğrafya, mimarlık ve şehir planlama gibi alanlarda hazırlanmış olan tezlerde ise Görsel Kalite Analizi (%5) ve Arazi Çalışması Sonuçları (%5) analizlerine yer verilmiştir.

Sonuç

Bu araştırmada Kayseri turizmi ile ilgili YÖKTEZ veri tabanı üzerinden tarama ile tespit edilen, 1994-2022 yılları arasında yayınlanmış 37'si yüksek lisans, 3'ü doktora, toplamda 40 lisansüstü tez, 9 farklı parametre açısından incelenmiştir. Tezlerin büyük bir bölümünün yüksek lisans tezi (%92) olması, daha önce lisansüstü tezlere yönelik yapılmış bibliyometrik araştırma bulgularıyla (Tayfu vd., 2018; Adabalı, 2021) benzer niteliktedir. En fazla tezin yayınlandığı yılın 2019 yılı olduğu belirlenmiştir. 2020, 2021 ve 2022 yıllarındaki tez sayısının 2019 yılının yarısının da altına düşmüş olduğu görülmekte ve bu durumda belki de Covid-19 pandemisi esnasındaki kapanmalar ve turizm hareketlerindeki düşüşle açıklanabilir.

Kayseri turizmine yönelik en fazla tezin Erciyes (%25), Nevşehir Hacı Bektaş Veli (%10) ve Gazi Üniversitesi'nde (%10) hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, her üç üniversitenin de turizm alanında lisansüstü eğitim verdiği ve Erciyes Üniversitesi'nin Kayseri'de bulunduğu dikkate alındığında oldukça doğal bir sonuç olarak görülebilir. Bunun yanı sıra bir genelleme yapılacak olursa, tezlerin önemli bir bölümünün Kayseri ve coğrafi olarak yakın çevresindeki illerde bulunan üniversitelerde hazırlandığı ifade edilebilir. Tezlerin anabilim dallarına göre çoğunlukla Turizm İşletmeciliği (%35), İşletme (%20), Coğrafya" (%10) ile Gastronomi ve Mutfak Sanatları (%7.5) anabilim dallarında hazırlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, tezlerin konularına göre dağılımı ele alındığında, bu sonucu pekiştiren bir durumla karşılaşılmaktadır. İncelenmiş olan tezlerin yarısında, ya sadece "turizm" (%27,5) ya da "turizm ve işletme" (%22,5) konuları ele alınırken, "coğrafya ve turizm" (%7,5) veya sadece "coğrafya" (%5) konularının belirtildiği tez oranı da oldukça fazladır. Bu durum, turizm araştırmalarının temelinin işletme alanındaki teorilere dayanmasına ve turizm endüstrisinde birçok ürünün oluşturulmasında kullanılan temel "hammaddenin" iklim, yeryüzü şekilleri, doğal ortam vb. gibi coğrafi unsurlar olmasından kaynaklı olabilir.

Tezlerde en sık kullanılan "Kayseri" (%45) ve "turizm" (% 22,5) anahtar kelimelerin yanı sıra, "gastronomi" (%17,5), "kış turizmi" (%12,5), "Erciyes dağı" (%12,5), "Kayseri-Erciyes" (%12,5) "destinasyon" (%12,5), "mutfak turizmi" (%12,5), "turizm potansiyeli (%12,5), "oteller" (%10), "sağlık turizmi" (%7,5) gibi anahtar kelimelerin tezlerde sıklıkla yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, bu

sık tekrarlanan anahtar kelimelerin dışında tezlerde birer kez görülen "eşsiz" anahtar kelimelerin alan dağılımı da yapılarak, bu kelimelerin çoğunluğunun yönetim ve organizasyon (%17,3), genel turizm (%13,4), pazarlama (%11), ekonomi (%9,5) ve gastronomi (%8,7) gibi alanlara özgü terimler olduğu belirlenmiştir. Bu durumda, anahtar kelimelerin sıklığından yola çıkarak, Kayseri ye yönelik hazırlanan tezlerin ağırlıklı olarak kış turizmi, gastronomi ve sağlık turizminin ele alınarak işletme ve ekonomi odaklı bakış açısıyla incelendiği ifade edilebilir.

Tezlerde kullanılan araştırma desenleri ele alındığında, nicel araştırma desenlerinin ağırlıkta olduğu (%65), ancak %25'inin nitel ve %8'inin ise karma desene sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, daha önce yapılmış lisansüstü tezlere yönelik bibliyometrik araştırmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Tayfun vd. 2018; Aylan ve Başoda, 2020). Tezlerin veri toplama yöntemlerine göre dağılımında ise, anketle veri toplanan tezlerin çoğunlukta olduğu (%72) ancak, mülakat (%18), gözlem (%5) ve arazi çalışması (%5) ile de tezler için veri toplandığı belirlenmiştir. Kullanılan analiz türleri arazında ise, en sık Korelasyon Analizi (%40), tanımlayıcı istatistikler (%32,5) ve Faktör Analizi (%32,5) olduğu, ancak Anova (%27,5), Regresyon (%27,5) ve T-testi (%22,5) analizlerinin de yaygın kullanıldığı tespit edilmiştir.

Kayseri turizmi konusunda yazılmış olan lisansüstü tezlerle ilgili bütün bu bulgulara ve yapılan literatür taramasından elde edilen ipuçlarına da dayanarak, Kayseri'de turizmin ve dolayısıyla Kayseri turizmi konusundaki akademik literatürün üç ana hatta gelişim gösterdiği ifade edilebilir. Bunlardan en eskisi kış turizmi, ikinci ve üçüncü olarak ise, son yıllarda hızla gelişen gastronomi turizmi ile sağlık turizmi hatlarıdır. Kış turizmi hariç tutulduğunda, doğaya dayalı turizm türleri konusunda araştırmaların henüz potansiyel belirleme çalışmaları niteliğinde olduğu ve ağırlıklı olarak coğrafi bakış açısıyla ele alındığı görülmektedir. Ancak bu konudaki araştırmalarda gelecekte bir artış olacağı öngörülebilir. Kültür turizmi ile ilgili tezlerin sayısının çok az olduğu (inanç turizmini ele alan bir tez hariç) ve belki de buna dayalı olarak seyahat işletmeciliği ve turist rehberliği alanlarında da tez veya araştırmalara rastlanmadığını ifade etmek gerekir. Oysa Kayseri ili, tarihi ve kültürel mirasıyla da oldukça fazla ön plana çıkabilecek bir potansiyele sahiptir.

Bu araştırma ile Kayseri turizmi ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik özelliklerinin ele alındığı ancak, daha geniş çerçevede bakıldığında bunun yanı sıra, konu hakkındaki genel literatüre de önemli ölçüde yer verildiği ifade edilebilir. Bu nedenle çalışmanın, ilgili literatürü bütünsel olarak görmek isteyen araştırmacılara ve lisansüstü eğitim alan öğrencilere olduğu kadar, konuyla ilgilenen

destinasyon yönetim örgütlerine ve turizm sektöründeki diğer paydaşlara de yol gösterici olacağı umulmaktadır. Bu araştırmanın en önemli sınırlılıklarından birisi sadece tek bir veri tabanına dayalı taramanın gerçekleştirilmiş olmasıdır. Gelecekteki araştırmalarda farklı veri tabanlarından yapılacak tarama ile farklı destinasyonlarla ilgili bibliyometrik profillerin çıkartılması ve bunun yanı sıra destinasyonlara yönelik bibliyometrik profillerin karşılaştırmasının yapılması önerilebilir.

ISBN: 978-625-6971-44-8

KAYNAKÇA

Acar, N. (2019). Pınarbaşı destinasyonunun pazar potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik bir SWOT analizi, *Business & Management Studies: An International Journal,* 7(2), 856-876.

Adabalı, M. (2021). Turizm alanında iller bazında örneklerle yayımlanmış olan lisansüstü tezlere yönelik bibliyometrik bir analiz. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 4(2), 660- 678.

Akkaş E. ve Güngör Ş. (2022). Koramaz Vadisi'nin kültür turizmi açısından değerlendirilmesi. *Kültürel Miras Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 56-64.

Al, U. ve Çoştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi'nin bibliyometrik profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21 (2), 142-163.

Aylan, S. ve Başoda, A. (2020). Türkiye'de spor turizmi ile ilgili tezlere yönelik bibliyometrik bir değerlendirme (1987-2019). İçinde, O. İçöz, M. Uysal, M. Tuna, ve A. Başoda (Ed.), *MTCON'20 Kıtalararası Turizm Yönetimi Konferansı Bildiriler Kitabı* (1642-1654). Ankara: Detay Yayıncılık.

Arıkan Saltık, I. (2020). Turist rehberliği konulu ulusal lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili (1989-2018). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (1), 45-69.

Aydın, A. (2022). The evaluation of the web sites of the health care institutions in Kayseri having medical tourism licence in terms of medical tourism. *International Journal of Health Management and Tourism*, 7(3), 332-351.

Bayram, H. S. ve Akkülah, A. S. (2020). Kayseri sağlık turizminin geliştirilmesi mevcut durum analizi ve 2021-2030 eylem planı. Orta Anadolu Kalkınma Ajansı.

Benli, U., Cevat, F., Toprak, M. F., Taşyürek, M. ve Ergüneş, F. (2012). Kayseri Kültür Yolu Projesinin Kent Bilgi Sistemine Entegre Edilmesi ve Üç Boyutlu Modellerin Kullanılması: Geleneksel Kayseri Mahallesi Örneği. *IV. Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri Sempozyumu,* 16-19 Ekim, Zonguldak.

Broadus, R. N. (1987). Toward a definition of "bibliometrics". *Scientometrics*, 12, 373-379.

Büyükşalvarcı, A., & Keleş, H. (2019). Turizm alanında yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik açıdan incelenmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies,* 7(4), 2758-2773.

Cıngı, M. C. (2021). Sektörel Bakış: Destinasyonlarda kış turizminin geliştirilmesinde kış sporları ve turizm merkezlerinin önemi: Erciyes Kış Sporları ve Turizm Merkezine yönelik bir değerlendirme. *Erciyes Akademi,* 35 (4), 1324-1337.

Çelikkaya, S. (2018). Isparta üzerine yazılan lisansüstü tezlere yönelik bibliyometrik bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(32), 143-155.

Çeşmeci, N., (2022). A tour program proposal for promoting Kayseri province as a cultural destination. 3. International Anatolian Scientific Research Congress (401-403). Kayseri, Turkey.

Demirbulat, Ö. G., ve Dinç, N. T. (2017). Sürdürülebilir turizm konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 20-30.

Deniz, T., & Atışman, E. (2017). Kayseri ilinin gastronomi turizmine yönelik bir SWOT analizi çalışması. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 56-65.

Evren, S., & Kozak, N. (2018). Competitive positioning of winter tourism destinations: A comparative analysis of demand and supply sides perspectives–Cases from Turkey. *Journal of Destination Marketing & Management*, 9, 247-257.

Güçlü Nergiz, H. (2014). Türkiye'de lisansüstü turizm tezlerinin bibliyometrik profili (1990-2013). VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiriler Kitabı, Aydın: Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi ve Dokuz Eylül Üniversitesi, 212-221.

Güllü, K. (2018a). Bir turizm destinasyonu olarak Develi'nin turizm potansiyelini belirlemeye yönelik bir SWOT analizi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 6(4), 862-877.

Güllü, K. (2018b). Destinasyon tanıtımında yerel yönetimlerin rolü: belediyelerin web siteleri üzerine bir araştırma. *Reforma,* 3(79), 38-51.

Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Karamustafa, K., Ülker, P., & Çalhan, H. (2022). Do level of tourism development and its type make a difference in residents' perceptions? Learning from Turkish cases. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 5(1), 138-165.

Kavuk, S., Algur, F. ve Çoban, A. (2022). Amasya'nın turizmi ile ilgili yazılmış akademik yayınların incelenmesi. *Anadolu 10. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*, 15-16 Ekim, Diyarbakır.

Kozak, N. (2001). Türkiye'de turizm pazarlaması literatürünün gelişim süreci: 1972-1999 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tez çalışmaları üzerine biyo-bibliyografik bir inceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 26-33

Kültür ve Turizm Bakanlığı (2022). İşletme ve Yatırım Belgeli Tesis İstatistikleri. https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9860/turizm-belgeli-tesisler.html (Erişim Tarihi: 21.12.2022).

Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & PRISMA Group. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *Annals of internal medicine*, 151(4), 264-269.

Nicholas, D., & Ritchie, M. (1978). *Literature and bibliometrics*. Hamden, Conn: Linnet Books.

Öcal, T. (2020). Pınarbaşı'nın (Kayseri) tarihi-kültürel alanın turizm planlamasının coğrafi analizi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (19), 242-267.

Örnek, N. & Karamustafa, K. (2020). Turist Rehberliği Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analiz ile Değerlendirilmesi (1989-2019). *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 3 (2), 115-138.

Özbudak, Ö. & Önal, F., (2019). Tarihi kültürel ve mekânsal sürdürülebilirlik bağlamında Kayseri Ağırnas. *Modular Journal*, 2(2), 86-98.

Özer, O. (2021a). Kayseri Hürmetçi Sazlığının ornito turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, 3(1), 37-54.

Özer, O. (2021b). Kayseri Hürmetçi Sazlığı'nın coğrafi işaretli ürün potansiyeli ve gastronomi turizmi açısından değerlendirilmesi. *Journal of Tourism Research Institute*, 2 (2), 107-125.

Özer, O. (2021c) Kayseri'nin "Unesco Gastronomi Kenti" olabilirliğine ve gastronomi turizmine dair paydaş görüşleri. İçinde A. Kaya, M. Yılmaz ve S. Yetimoğlu (Ed.) *Gastronomide Alternatif Yaklaşımlar.* Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları, 145-165.

Şanlıoğlu, Ö. ve Erdem, A. (2017). Kayseri Örneğinde Yerel Halkın Turizm Faaliyetlerini Nasıl Algıladığının Tespitine Yönelik Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 277-298.

Tayfun, A., Ülker, M., Gökçe, Y., Tengilimoğlu, E., Sürücü, Ç., ve Durmaz, M., (2018). Turizm alanında yiyecek ve içecek ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(2), 523-547.

Temizkan, S. P., Çiçek, D. ve Özdemir, C. (2015). Sağlık turizmi konusunda yayınlanan makalelerin bibliyometrik profili. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 394-415.

Yıldırım, O. (2021). Ulusal alan yazında spor turizminin gelişimi: lisansüstü tezler üzerine bibliyometrik bir analiz. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (43), 319-331.

Yılmaz, İ., Karakuş, Y., Çamlıca ve Toprak, L. S., (2017). Turizm alanındaki bibliyometrik çalışmalar: Türkiye örneği. *Turan-Sam Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 9 (36), 83-88.

Zengin, B., ve Atasoy, B. (2020). Turizm rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik çerçevesi. *Alanya Akademik Bakış*, 5(1), 143-160.

EK 1. Araştırma Kapsamında Ele Alınarak İncelenen Tezler

Aklıbaşında, M. (2013). *Yahyalı ilçesi ve yakın çevresinin peyzaj potansiyelinin sürdürülebilir turizm ve rekreasyonel kullanımlar yönünden değerlendirilmesi*. (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 324710).

Aktaş, K. (2015). *Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin beceri eğitimleri sırasında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 388827).

Alkan, E. (2019). *Seyahat acentesi çalışanlarının tükenmişlik düzeylerinin işten ayrılma niyetine etkisi: Kayseri örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 563976).

Alparslan, M. S. (2016). *İnanç turizmi: Seyyid Burhaneddin Türbesi ziyaretçilerine yönelik bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 451443).

Apak, C. Ö. (2016). *Kış turizmine katılan yerli turistlerin tüketici davranışları üzerine bir araştırma: Kayseri örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 421601).

Aşar, D. (2018), *Tüketicilerin seyahat acentaları web tabanlı uygulamalarını etik yönden değerlendirmeleri*, (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 503712).

Atasoy, B. (2019). *Destinasyon tercihinde bir motivasyon faktörü olarak gastronomi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 558259).

Ateş, A. M. (2019). *Perakendeci ve ziyaretçilerin yöresel yiyecek algısı: Kayseri ili örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 538328).

Bakkaloğlu, F. (2020). *Gastronomi imaj algısının destinasyona yönelik davranışsal niyetler üzerindeki etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 627911).

Bostancı, A. (2019). *Kentlerin markalaşmasında gastronomik unsurlar: Kayseri örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 591016).

Çulfacı, G. (2022). *Koronavirüs (Covıd-19) pandemisi döneminde yiyecek içecek işletmelerince alınan tedbirlerin tüketicilerin algıladıkları değerlerine memnuniyetlerine ve davranışsal niyetlerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 737114).

Demircan, M. (2015). *Erciyes Dağı'nın kayak turizmi ve tesis gereksinimi bakımından Kayseri kenti için önemi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 419985).

Demirezen, B. (2020). *Turizm odaklı bölgesel kalkınma: Kayseri ili örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 626230).

Denizli, F. (2020). *Medikal turizm kapsamındaki sağlık çalışanlarının memnuniyet ve örgütsel bağlılık düzeyleri: Kayseri örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 647161).

Dönmez, S. (2019). *The effect of psychological capital and emotions on emotional labor: a study on hotel employees*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 587115).

Elmacıoğlu, N. (2019). *Kentlerin pazarlanmasında yeni bir araç olarak gastronomi: Kayseri örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 623580).

Erbaş, N. (2011). *Yiyecek içecek işletmelerinde çalışan personelin etik davranışlarının tespiti: Kayseri örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 298443).

Erdem, A. (2017). *Turizm faaliyetlerinin yerel halk tarafından nasıl algılandığının tespitine yönelik bir çalışma: Kayseri örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 461277).

Eren Yönet, F. (2018). *Coğrafi işaret ile tescilli ürünlerin gastronomik destinasyonlara etkisi: Kapadokya Bölgesi'nde bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 528249).

Güngören, Y. (1994). *Erciyes Dağı'nın kayakçılık ve dağcılık bakımından turizm potansiyelinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 32451).

Işık, D. (2010). *Erciyes Dağı'nın turizm ve rekreasyon bakımından Kayseri kenti için önemi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 262139).

Işın, R. (2021). *Kayseri yöresel el örgüsü (lizöz) hırkaları*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 669361).

İnceöz, S. (2015). *Kurumsal sosyal sorumluluğun kurumsal itibara etkileri: Otel işletmelerine yönelik bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 383719).

Karamustafa, T. A. (2022). Şehir markalaşmasında yiyecek ve içecek temalı hediyelik eşyaların tasarımı ve kullanımı: Kayseri ili örneği. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 744098).

Karasakal, S. (2015). *Konaklama işletmelerinde web tabanlı pazarlama: Kapadokya bölgesinde bulunan konaklama işletmelerinde e-posta yönetimi üzerine bir uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 396713).

Kart, D. (2009). *Yahyalı ilçesinin ekoturizm potansiyeli ve çevre sorunları*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 235527).

Katırcıoğlu, G. (2019). *Korunan alanların planlanması ve yönetimi üzerine bir değerlendirme, Kayseri Sultan sazlığı örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 574074).

Kaya, G. (2018). *Kayseri'nin kış turizm potansiyeli ve tercih edilmesindeki sebepler: Erciyes örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 510374).

Koç, A. (2021). *Kayseri ve Nevşehir illerinin sağlık turizmi potansiyelinin tespiti ve sağlık turizmi potansiyelini artırabilmek için yapılabilecekler*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 693693).

Köksal, S. (2012). Yeşilhisar ilçesinin beşerî ve ekonomik coğrafyası, (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 322328).

Kuloğlu, A. (2016). *Porter modeli rekabetçilik analizi: Kayseri ili sektörel ölçüm ve yapısal eşitlik modelleri yaklaşımı*. (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 428429).

Küçük, A. (2018). *Erciyes Dağı (Kayseri) ve çevresinde doğal ortam insan ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 537409).

Mortaş, P. (2021). *Sağlık turistlerinin memnuniyetlerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi: Kayseri ili örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 666476).

Özer, Ş. (2010). *Kongre turizmi ve Kapadokya bölgesindeki otel işletmelerinin kongre hizmetleri yönetiminin incelenmesi: Kayseri ve Nevşehir ili örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 265568).

Sayın, G. (2019). *Kayseri ili doğal peyzajlarında ekoturizm ve görsel peyzaj kalitesi üzerine bir araştırma.* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 574968).

Tatar, E. (2022). *Alternatif turizm türü olarak agro turizm potansiyelinin belirlenmesi: Kayseri örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 743812).

Üzel, M. N. (2003). *Dünyada ve Türkiye'de kış turizmi ve örnek alan Erciyes turizm merkezi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 140485).

Yanaşık, E. (2018). *İkincil konutların Erciyes kış turizmi bağlamında incelenmesi: Hisarcık örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 528992).

Yıldız, E. (2019). *Yiyecekle ilgili kişilik özellikleri, sağlıklı yiyecek seçimi, sağlık değeri ve lezzet davranışı ilişkisi: Kayseri'deki restoranların müşterileri üzerinde bir araştırma*. (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 537150).

Yüzer, S. (2022). *Kayseri ilinin UNESCO gastronomi yaratıcı şehirler ağına katılmasına ilişkin yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarının bakış açısı üzerine bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Tez No: 760171).